

1337

Quelcom

(ALDC, VIII, 1946. *Quelcom*)

Quelcom, “alguna cosa” (DIEC), té com a ascendent QUIDCUM(QUE) ‘qualsevol cosa (que)’ (cl. QUODCUMQUE), que hauria donat **quecom* i que, analitzat com *què* i *com*, hauria estat refet com *queocom*, d’on *queucom* (cf. oc. *quaucòm*) i, per ultracorrecció, *quelcom* (cf. *malaut* > *malalt*), també amb probable participació de *qualque*, *qualcú*; var. *c[u]com* 25, *c[u]lcom* 13, 16, 22, 23. A notar que en eiv. a pagès diuen *quelcom* (84) i que, segons l’inf., a Corona solen dir *una quelcoma* (83).

Una certa relació amb el mot precedent la trobem en *qualque cosa* i *colque cosa* 70-72, 74, 75, 77, 79, amb monoftongació del grup QUA- > [kɔ]-, com *quatre* < *k[ɔ]tre*; el primer element prové de *qual que* ‘qualsevol que’ (“en *qual que* loc hom sia”, Lull) canviat en ‘alguna cosa’. Quant a l’alg. *callqui cosa* 85 sembla una adaptació cat., a través del sard, de l’it. *qualcosa*.

Algom, segons el DECat, no tindria res a veure ni amb el llat. ALĪQUOD ni amb el cast. *algo*, sinó que s’hauria format a partir de *quelcom* encreuat amb *alguna cosa* (< llat. vg.

*ALICŪNA, contracció de ALĪQUIS ‘algun, algú’ i ŪNUS ‘un’; *algun* 134); efectivament, el mot es troba no lluny de l’àrea de *quelcom*, tot i que no és aliè a *algo*, pres del cast. (s. XII), on deriva de ALĪQUOD, neutre de ALĪQUIS; no s’ha de descartar la possibilitat d’una interferència.

En algunes poblacions s’usa *res*, sovint en frases interrogatives. Coneix algunes realitzacions el lexema perifràstic *una cosa o altra (atra)* 133, 141, 146.

Les àrees més extenses són de *alguna cosa* (amb l’equivalent insular *qualque cosa*) i de l’intrús *algo*, que l’escola i els mitjans de comunicació malden per retirar de l’ús. *Quelcom* es manté en ross. amb la minúscula projecció sudpirinenca de *algom*; fora del ross., *quelcom* es considera una forma “elevada”, esdevinguda “simbòlica” de bon coneixement del cat. (“avui es diu, però aquestes coses no les havíem dit mai” 44).

Són mots normatius *quelcom*, des del DOrt, 1917; *alguna cosa* i *res*, des del DG1, 1932 (el DIEC1, 1995, respecte a *res*: “en frases condicionals i interrogatives”).

